

Kemikaliekontrollen i finansåret 1962-63

Ved J. L. SCHNICKER

Den 30. oktober 1962 udstedte indenrigsministeriet efter forhandling med landbrugsministeriet et cirkulære nr. 250 om udlevering af rotteudryddelsesmidler med indhold af coumarinderivater (warfarin o.lign.) til samtlige kommunalbestyrelser og politimestre, i henhold til hvilket indenrigsministeriet meddelte de kommuner, der lader rotteudryddelsen foretage ved egen foranstaltning, dispensation fra bestemmelsen i § 27, stk. 1, c og stk. 2, i landbrugsministeriets bekendtgørelse nr. 289 af 25. sept. 1961, således at de omhandlede kommuner gennem de *kommunalt ansatte giftudlæggere er berettiget til at udlevere rotteudryddelsesmidler i fareklasse B, der indeholder et coumarinderivat (warfarin o.lign.)* til en ejendoms ejer eller dennes repræsentant uden forud indhentet tilladelse af politiet og uanset, hvorvidt giftudlæggeren har et egnet giftskab eller giftrum; men betingelsen for dispensationen er, *at udleveringen kun sker til brug ved supplerende udlægninger, at de omhandlede rotteudryddelsesmidler kun udleveres i den originale pakning, som er mærket »Fareklasse B«, og som er forsynet med advarselstekst og brugsanvisning, at der kun udleveres så meget af præparatet, som er nødvendigt til foretagelse af supplerende udlægninger i tiden mellem giftudlæggernes eftersyn, og at modtageren udtrykkelig gøres opmærksom på, at han i overensstemmelse med ansvarsbestemmelserne i ovennævnte bekendtgørelse ved opbevaring og anvendelse af midlerne skal udvise fornøden forsigtighed og agtpågivenhed, således at de ikke direkte eller indirekte kan forvolde skade på mennesker eller husdyr.* – Samme dispensation er af landbrugsministeriet meddelt giftudlæggere, som af firmaerne er ansat til at foretage giftudlægning, når firmaerne har ansøgt landbrugsministeriet herom. Det fremhæves, at dispensationerne kun gælder rotteudryddelsesmidler med indhold af coumarinderivater (warfarin o.

lign.), som er henført til Fareklasse B. Fordeling af alle andre bekæmpelsesmidler i fareklasse B, og fordeling af alle bekæmpelsesmidler i fareklasse A, må kun finde sted med særlig tilladelse, som søges hos den lokale politimester, på særlige blanketter. Dersom lagrene er fordelt f.eks. på kommunekontoret, hos sognerådsformanden og hos kærneren, kræves tilladelse til hvert enkelt sted. Da dispensationen for coumarinholdige rotteudryddelsesmidler i fareklasse B således kun gælder giftudlæggere, må de kommuner, som udleverer sådanne midler, ligeledes søge politimesteren om tilladelse.

Med en tillægsbekendtgørelse af 20. dec. 1962 fra landbrugsministeriet blev formalin med indhold af 33-38 pct. HCH:O optaget på listen til § 5 i bekendtgørelse nr. 289 af 25. sept. 1961, således at formalin i nævnte styrker er undtaget fra bekæmpelseslovgivningens bestemmelser om, at den kun må sælges i hel og ubrudt originalpakning forsynet med en af landbrugsministeriets gift-nævn godkendt etikette med fareklasseangivelse. Formalin, som er optaget på giftlovgivningens liste II (sundhedsfarlige stoffer), skal dog være etiketteret i overensstemmelse med bestemmelserne i indenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 305 af 9/10-61 om fremstilling, udlevering og opbevaring af gifte og sundhedsfarlige stoffer.

I henhold til ovennævnte tillægsbekendtgørelse af 20. dec. 1962 må rottebekæmpelsesmidler i »gamle pakninger« d.v.s. pakninger uden fareklasseangivelse udleveres fra forhandlere indtil 1. jan. 1964.

Kemikaliekontrollen har i finansåret 1962-63 på landbrugsministeriets vegne udstedt 1931 tilladelser til forhandling af bekæmpelsesmidler i fareklasse A, hvilken tilladelse tillige gælder til forhandling af bekæmpelsesmidler i fareklasse B.

Et selskab forespurgte landbrugsministeriet, om selskabets lagre af bekæmpelsesmidler i provinsen skal have særskilt tilladelse til fordeling af bekæmpelsesmidler i fareklasse X og A, såfremt selskabets fabrik har en sådan tilladelse, og udleveringen fra provinslagrene kun sker efter skriftlig ordre fra hovedafdelingen, og betaling indgår direkte til denne. — Landbrugsministeriet meddelte selskabet, at det af cirkulære nr. 214 af 25. sept. 1961 om

meddelelse af tilladelse til forhandling af midler i fareklasse A og B til bekæmpelse af plantesygdomme, ukrudt og visse skadedyr samt til regulering af plantevækst (Til politidirektøren i København og samtlige politimestre) fremgik, at tilladelserne til forhandling af A og B midler kun gælder for et nærmere angivet udsalgssted, at der nu – i modsætning til tidligere – efter gennemførelsen af bekendtgørelse nr. 289 af 25. sept. 1961 også er foreskrevet pligt for grossister af bekæmpelsesmidler i fareklasse X, A og B til at have tilladelse til forhandling, idet bemærkes, at ordet »salg« ifølge bekendtgørelsen tillige omfatter bl.a. fordeling, hvorfor landbrugsministeriet, under hensyn hertil og til, at giftbog – for så vidt angår X-midler –, skal føres hvert sted, hvorfra disse udleveres, var af den opfattelse, at udlevering fra selskabets provinsafdelinger forudsætter tilladelse fra hver afdeling.

På forespørgsel fra kemikaliekontrollen meddelte landbrugsministeriet, at der kan meddeles en maskinstation, der ansøgte om tilladelse til forhandling af bekæmpelsesmidler i fareklasse A, en sådan tilladelse på betingelse af, at maskinstationens salg af bekæmpelsesmidler foregår fra et særskilt lokale, der skal være adskilt fra den del af virksomheden, hvorfra bekæmpelsesarbejdet udføres, og hvori de til dette arbejde anvendte bekæmpelsesmidler opbevares.

En kolonialhandler, som ikke havde »blandet« forretning, ansøgte om tilladelse til forhandling af bekæmpelsesmidler i fareklasse A. Københavns sundhedspoliti var af den formening, at købmanden ikke opfyldte bestemmelserne i landbrugsministeriets ovennævnte cirkulære, og landbrugsministeriet kunne ikke tiltræde, at tilladelsen blev givet, idet hovedreglen for, om en kolonialhandler måtte forhandle A-midler, måtte være, at disse midler hørte til hans forretnings naturlige vareområde, og landbrugsministeriet påpegede i denne forbindelse, at denne regel, der er fastslået i bekendtgørelsens § 27, stk. 2, for så vidt angår de mindre farlige B-midler, ikke er medtaget i bekendtgørelsen for så vidt angår A-midler, fordi udstedelsen af disse tilladelser nu foregår centralt. A-midlerne må kun anvendes erhvervsmæssigt og praktisk talt kun af jordbrugere. Da en kolonialkøbmand i København i alt væsentligt kun forhandler nærings- og nydelsesmidler, og der

ikke blandt hans naturlige kunder er jordbrugere, bør en tilladelse ikke gives, medmindre det særligt godtgøres, at han desuagtet har en kundekreds blandt personer, der benytter A-midler. Hertil kom, at tilladelsen i det konkrete tilfælde alene syntes at skulle gøre det muligt for ansøgeren at opnå forhandleravance på de solgte bekæmpelsesmidler, idet disse skulle leveres direkte fra fabrikant til frugtplantage, og evt. reklamation og returnering direkte fra plantagen til fabrikanten.

Et Firma ansøgte om tilladelse til forhandling af bekæmpelsesmidler i fareklasse A. Politimesteren kunne ikke anbefale, idet også kredslægen frarådede, da der ikke var grund til at tro, at andrageren, som gang på gang havde tilsidesat de for forhandling af levnedsmidler gældende bestemmelser, ved forhandling af bekæmpelsesmidler i fareklasse A ville overholde de derom gældende bestemmelser. Kontrollen indstillede til landbrugsministeriet, at firmaet erholdt tilladelse til forhandling af bekæmpelsesmidler i fareklasse B, men at tilladelsen til forhandling af A-midler ikke blev givet, samt at det blev betydet firmaet, at det ikke må have lager af bekæmpelsesmidler i fareklasse A, at det ikke må modtage ordre på bekæmpelsesmidler i fareklasse A, samt at dette også gælder, selv om fabrikant, importør eller grossist sender den bestilte vare direkte til forbruger. Landbrugsministeriet tiltrådte kontrollens indstilling, og politimesteren udstedte B-tilladelse.

Et kommunekontor, som opbevarede lager af rotteudryddelsesmidler med indhold af coumarinderivater beregnet til udlevering til de af kommunen ansatte giftudlæggere, fik meddelelse fra landbrugsministeriet om, at lageret skulle opbevares i et aflåst giftskab, samt at kommunekontoret skulle have politimesterens tilladelse til udlevering af midlerne til giftudlæggerne.

En materialhandel, som ikke havde fornyet sin tilladelse til forhandling af bekæmpelsesmidler i fareklasse A, udtalte, at det eneste af sådanne bekæmpelsesmidler han havde brug for var thalliumsulfatholdige rottebekæmpelsesmidler, som han personligt benyttede, idet han kontraktmæssigt var ansat af kommunen til udryddelse af rotter, til hvilket formål han anvendte thalliumsulfatholdige og warfarinholdige bekæmpelsesmidler, og han forespurgte, hvorvidt han i sit forretningslokale kunne indrette et særligt giftskab, når skabet blev påtegnet: »Kun til eget brug. Må ikke

sælges eller udleveres«. Han ville kun opbevare hele og ubrudte originalpakninger, idet de pakninger, som han tog med på udryddelseskampagne, ville blive tømt hver gang. I denne anledning meddelte landbrugsministeriet, at der i forretningens lokaler ikke må forefindes bekæmpelsesmidler i fareklasse A, medmindre han havde landbrugsministeriets tilladelse til forhandling af sådanne midler, og at han ellers måtte henvises til at opbevare sit lager af rottebekæmpelsesmidler i sin privatlejlighed under overholdelse af bekendtgørelsens § 31, stk. 3.

Med henvisning til § 29 i landbrugsministeriets bekendtgørelse nr. 289 af 25. sept. 1961 udbad et frøavlskompani og markfrøkontor sig oplyst, om det er tilladt, at selskabet i juteposer med rapsfrø o.lign., som selskabet forsender direkte til forbrugere, indlægger en pakning med et bejdsemiddel i fareklasse B indeholdende thiuram og lindan til brug ved bejdsning af de i posen indeholdte frø, og om det er tilstrækkeligt, at advarselsetiketterne påklæbes adressesedlerne. Landbrugsministeriet meddelte selskabet, at der ikke vil være noget til hinder for, at selskabet ved forsendelse *direkte* til forbrugere af poser med frø indlægger en originalpakning med det omhandlede bejdsemiddel i posen under forudsætning af, at *posen*, der må betragtes som forsendelsesemballage for bekæmpelsesmidlet, på forsvarlig måde mærkes i overensstemmelse med bestemmelserne i bekendtgørelsens § 29, stk. 1, d.v.s., at forsendelsen skal være forsynet med giftmærke samt: »Advarsel. Indeholder bekæmpelsesmiddel i fareklasse B.«

Foreningen af fabrikanter og importører af plantebeskyttelsesmidler anmodede landbrugsministeriet om at godkende, at visse emballageformer anvendes til bekæmpelsesmidler uden udvendig plombering, såfremt der under et beskyttende låg findes en plombe eller lignende nemlig 1. en dåse til et fluebekæmpelsesmiddel i pulverform, hvilken dåse er lukket med en påloddet »aluminiumrondel«, i hvilken fabrikantens bomærke er præget, og herover et fastpresset klemlåg, 2. en dunk til et flydende ukrudtsbekæmpelsesmiddel, hvis åbning er lukket med et påloddet, med fabrikantens initialer forsynet metalstykke, hvorover anbringes et skruelåg og 3. en aerosolbeholder til fluegift, hvis forstøverknap er dækket af en plastichætte, der er fastgjort til beholderen ved hjælp af en metalring, og hvorover der som beskyttelse af for-

seglingen er anbragt et aftageligt plasticdæksel. Landbrugsministeriet meddelte foreningen, at landbrugsministeriet ikke skulle modsætte sig, at der forsøgsvis gennemføres en ordning, hvorefter det tillades, at et aftageligt låg eller dæksel dækker plomberingen, forseglingen eller oblaten *på pakninger indeholdende bekæmpelsesmidler i fareklasse B og C*, idet landbrugsministeriet tog forbehold om ordningens ophævelse, såfremt der i kraft af denne sker en stigning af ulovlige udvejninger, henholdsvis opbevaring i forretningslokaler af pakninger i anbrud.

Midler til bekæmpelse af plantesygdomme og insekter i land- og havebrug

I et blad annonceredes med et manganholdigt bekæmpelsesmiddel, idet bl.a. anførtes: »Giver 2–2½ gang større merudbytte end bordeauxvædske – på manganmangelende jord op til 4 gange større merudbytte«. Firmaet havde ikke erholdt landbrugsministeriets tilladelse til at annoncere med midlets gødningsvirkning. Firmaet hævdede, at annoncen ikke var blevet rettet, fordi et reklamebureau havde glemt at sende firmaet korrekturtryk, således at det var en gammel annonce, som var blevet indrykket, idet firmaet havde glemt at rykke for korrekturen. Da den, der lader annoncen affatte, er ansvarlig for rigtigheden af de heri givne oplysninger, blev der rejst tiltale mod firmaet, som i retten vedtog en advarsel.

Et selskab, som annoncerede med et manebholdigt bekæmpelsesmiddel, havde bl.a. anført: »Maneb er karbamatgruppens manganforbindelse, der udover de fremragende svampebekæmpende egenskaber virker mod manganmangel, som ofte forekommer hos f.eks. kartofler og tomat«, uden at have opnået landbrugsministeriets tilladelse til at henvise til bekæmpelsesmidlets indhold af mikronæringsstof, og selskabet vedtog en advarsel i retten.

Et selskab havde i en sprøjteplan bl.a. angivet: »Et manebpræparat, der foruden sin glimrende virkning mod en række svampesygdomme på frugtbuske, også tilfører planterne mangan, hvorved væksten stimuleres, og ydeevnen øges«, uden at have opnået landbrugsministeriets tilladelse til at angive mikronæringsvirk-

ningen. Selskabet henviste til »Beretning om fællesforsøg i landbo- og husmandsforeningerne« for såvel 1960 og 1961, hvor kemikalieudvalget ligeledes omtaler en ekstra manganvirkning efter brugen af manebmidlerne. Tilsynet med handel med gødningsstoffer og grundforbedringsmidler udtalte, at spørgsmålet om, hvorvidt en sådan virkning overhovedet foreligger, og landbrugsministeriets tilladelse til angivelse deraf derfor kunne være givet, efter tilsynets opfattelse ikke er bevist, idet maneb kun var anvendt i forsøg med kartofler, hvor det er umuligt med sikkerhed at afgøre, om den bedre virkning af maneb i forhold til andre midler mod kartoffelskimmel skyldes en bedre virkning mod (forebyggelse af) kartoffelskimmel eller en manganvirkning, men at tilsynet ville søge at få udført forsøg til direkte påvisning af maneb's manganvirkning, samt at det var tilsynets opfattelse, at tilladelse til, at et bekæmpelsesmiddel udbydes med angivelse af også at udøve en gødningsvirkning, kun burde gives, når en sådan er utvetydigt bevist, idet konsekvenserne ellers ville blive uoverskuelige. Der blev rejst tiltale mod selskabet, som vedtog en advarsel i retten.

Et selskab anførte i en annonce, at et af selskabets midler var anerkendt af statens forsøgsvirksomhed i plantekultur uden at angive ordlyden af anerkendelsen tiltrods for, at midlet blev anbefalet mod andre angreb end anerkendt af forsøgsvirksomheden, og selskabet havde i en artikel anført, at et af dets midler var anmeldt til afprøvning ved statens forsøgsvirksomhed i plantekultur. I et katalog havde selskabet vedrørende bekæmpelse af kartoffelskimmel udtalt, at der på stærkt kobbertrængende jorde foruden et merudbytte i kartoflerne samtidig opnåedes sunde knolde og dertil betydeligt større avl i næste års kornmark, hvorved der bibragtes forbrugerne den opfattelse, at den beskrevne gavnlige virkning mod kobbermangel samtidig med bekæmpelsen af kartoffelskimmel opnåedes ved anvendelsen af 3 nævnte midler, hvilket imidlertid kun gjaldt et kobberholdigt middel, og uden at selskabet havde opnået landbrugsministeriets tilladelse til at annoncere med gødningsvirkningen. Selskabet havde, ligeledes uden tilladelse fra landbrugsministeriet, annonceret med gødningsvirkning på grund af et af selskabets præparaters indhold af mangan. Selskabet vedtog en bøde på 1200 kr.

Midler til bekæmpelse af møl, fluer, utøj m.m.

Statens skadedyrlaboratorium havde anerkendt et insektbekæmpelsesmiddel mod fluer anvendt således, at der sprøjtes mindst 8 sekunder pr. 30 m³ rum, og et andet insektbekæmpelsesmiddel til beskyttelse af ulden garderobe, der ikke er i brug, anvendt således, at alt uldent stof oversprøjtes jævnt. I en annonce, hvori bl.a. anførtes, at midlerne hurtigt dræber alle insekter, og at midlerne tilintetgør alle flyvende og krybende insekter, angav importøren »Såvel som er anerkendt af statens skadedyrlaboratorium«. I annoncen anførte importøren endvidere, at det ene middel »indeholder African Pyrethrum, som hurtigt dræber alle insekter, men er ufarligt for mennesker og husdyr«, hvorved forbrugerne måtte få det indtryk, at midlet er uskadeligt for mennesker og husdyr, hvilket landbrugsministeriets giftnævn ikke havde tilladt at anføre, idet landbrugsministeriets giftnævn havde krævet følgende advarsel på etiketten til midlet »Forsigtig. Skal opbevares utilgængeligt for børn. *Undgå enhver forurening af fødevarer.* Må ikke anvendes i levnedsmiddelvirksomheder og fælleskøkkener. Overtrædelse af foranstående ifølge lov fastsatte forskrifter kan medføre straf«. Selskabet vedtog en bøde på 1000 kr.

Et firma havde ansøgt landbrugsministeriets giftnævn om godkendelse af en etikette til et fluebekæmpelsesmiddel i aerosolform indeholdende dieldrin, piperonylbutoxyd, DDT og lindan. Landbrugsministeriets giftnævn meddelte ansøgeren, at giftnævnet ikke kunne tillade midlets anvendelse til det omhandlede formål på angivne steder som følge af midlets indhold af dieldrin. Ved kontrollens besøg i en brugsforening forefandtes fluemidlet i aerosolbeholdere af 2 forskellige størrelser. Brugsforeningen havde købt bekæmpelsesmidlet af en anden brugsforening, som igen havde købt et parti af en forvalter på en nærliggende gård, som havde et så stort parti, at han ikke selv var i stand til at bruge det op. Forvalterens frue, som tidligere havde været ansat i det firma, som havde importeret varen, havde modtaget partiet som delvis betaling for et tilgodehavende i firmaet, og forvalteren havde dels selv benyttet midlet på 2 gårde, hvor han var forvalter, dels afhændet en del til en af de føromtalte brugsforeninger. Endelig havde den anden indehaver af det importerende firma, som iøvrigt

fremstillede konserveringsmidler til fødevarer, fordelt en del af det importerede parti til nogle af sine faste kunder. Brugsforeningerne, som ikke havde tænkt over, at bekæmpelsesmidlet ikke var forsynet med fareklasseangivelse m.m., blev meddelt en misbilligelse med bemærkning, at der i gentagelsestilfælde vil blive indgivet begæring om rejsning af tiltale. Forvalteren, som erkendte, at han havde overtrådt bestemmelserne i reglerne for brug og salg af bekæmpelsesmidler, mente at overtrædelsen skyldtes uvidenhed, fordi han ikke ved overtagelsen af partiet havde fået noget at vide om, at giftnævnet ikke kunne tillade anvendelsen af midlet her i landet, vedtog en bøde på 400 kr. Ved et efterfølgende retsmøde blev det sandsynliggjort, at forvalterens frue var den egentlige importør af bekæmpelsesmidlet, og da sagen mod denne var afsluttet, kunne der mod den anden indehaver af firmaet kun rejses tiltale for leveringen af prøvepakninger til den anden indehavers kunder, og firmaets anden indehaver vedtog en bøde på 200 kr.

To mølbekæmpelsesmidler forhandlede med etiketter, som ikke var godkendt af landbrugsministeriets giftnævn, som havde henført midlerne til fareklasse C med skrivelse af 5/7-60, således at midlerne måtte forhandles med de gamle etiketter indtil 6 måneder efter nævnte dato. Firmaet havde med en skrivelse af 5/10-60 ansøgt landbrugsministeriets giftnævn om fritagelse for at forsyne bekæmpelsesmidlerne med de af nævnet ved midlernes klassificering krævede forsigtighedsforskrifter under henvisning til bekendtgørelsens bestemmelse om, at nævnet dog kan tillade, at denne mærkning undlades, men nævnet meddelte firmaet, at det ansøgte ikke kunne imødekommes. Firmaets advokat henvendte sig til landbrugsministeriet, idet han principielt påstod giftnævnets afgørelse ophævet og subsidiært påstod afgørelserne ændret, således at der meddeltes dispensation fra bekendtgørelsens bestemmelser. Advokaten gjorde gældende, at nævnet var inkompetent til at træffe bestemmelsen vedrørende de 2 midler, idet midlerne ikke var bekæmpelsesmidler, men beskyttelsesmidler, der applikeres på uldstoffer gennem farvebad eller efterbehandlingsbad og gør ulden uegnet som føde for møl, idet midlerne dog som mavegift virkede dræbende på møllarver, hvilket formål var af underordnet betydning. Advokaten gjorde endvidere gæl-

dende, at bekæmpelsesmiddelovgivningen ikke kunne komme til anvendelse på midlerne, fordi lovens formål var at sikre forbrugerne, at de bekæmpelsesmidler, de køber, har den angivne effekt, og fordi dette beskyttelseshensyn ikke gjorde sig gældende med hensyn til midlerne, som udelukkende benyttes industrielt. Endelig hævdede advokaten, at tillægslov nr. 113 af 13. april 1954 kun angår bekæmpelsesmidler, der er giftige for mennesker og husdyr, og at midlerne var ufarlige for mennesker og husdyr. Nævnet bemærkede, at det måtte være uden betydning om de møllarver, der søger deres næring på uldstoffer, der er behandlet med midlerne, går til grunde, fordi midlerne har gjort ulden uegnet som føde for møllene, eller fordi larverne dræbes ved disse stoffers virkning som mavegift, og at det afgørende måtte være, at stoffet har – eller angives at have – denne effekt, og at denne udnyttes til bekæmpelse af møllarverne. Nævnet bemærkede, at hverken loven eller dennes motiver sås at indeholde noget om, at visse forbrugergrupper skulle være undtaget fra lovens beskyttelsesforhold. Nævnet oplyste, at midlerne ikke kunne betragtes som ugiftige eller ufarlige for mennesker og husdyr, samt at nævnet ved etiketternes affattelse havde taget hensyn til, at midlerne kun anvendes industrielt. Med en skrivelse af 20. marts 1961 afslog landbrugsministeriet ansøgningen om fritagelse for etiketteringsbestemmelserne. Firmaet oplyste at firmaet umiddelbart efter afslaget hos advokatfirmaet erfarede, at man var indstillet på at ville søge en retslig afgørelse i sagen, og at advokatfirmaet ville forhandle med den udenlandske fabrikant om dette, hvorefter firmaet ikke hørte nærmere, at firmaet ikke havde erfaret, at man intet yderligere ville foretage sig i sagen, hvorfor firmaet intet havde foretaget sig, idet firmaet var af den formening, at så længe sagen var under behandling, kunne det med en vis ret stadig benytte de gamle, ikke godkendte etiketter. Landbrugsministeriet anmodede politidirektøren i København om at rejse tiltale mod firmaet og at søge dette dømt en passende bøde, hvortil landbrugsministeriet bemærkede, at kemikaliekontrollen havde givet udtryk for, at bøden ikke burde fastsættes lavere end 1000 kr., idet det måtte betragtes som en overordentlig grov overtrædelse af etiketteringsreglerne, at firmaet havde fortsat salget af de nævnte midler med ikke godkendte etiketter uanset, at såvel gift-

nævnet som landbrugsministeriet havde afslået ansøgningen om fritagelse for etiketteringsbestemmelserne. Firmaet blev idømt en bøde på 1000 kr.

I februar 1962 nedlagde landbrugsministeriet forbud mod, at en såkaldt air freshener forhandlede som bekæmpelsesmiddel, idet indholdet af paradiklorbenzol efter statens skadedyrlaboratoriums udtalelse i den omhandlede emballage langt fra kunne anses for at være tilstrækkeligt til at beskytte indholdet i et klædeskab eller en garderobe mod mølangreb, og idet emballagen, som kun kunne bevirke en forhaling af fordampningen, og som endda var påtrykt en anvisning på, hvorledes fordampningen yderligere kunne forhales, direkte ville modvirke nytteværdien af indholdet. Selskabet annoncerede derefter med, at præparatet frisker op i stuer, i badeværelset og i garderobeskabe og »giver ekstra sikkerhed«. I forbindelse hermed fandtes et fotografi, hvor man så præparatet anbragt i et garderobeskab. Efter landbrugsministeriets giftnævns opfattelse kunne den angivne passus om, at præparatet gav ekstra sikkerhed, kun forstås på den måde, at det var egnet til mølbekæmpelse, og der var enighed om, at selskabet skulle søges pålagt en bøde. Selskabet blev idømt en bøde på 300 kr.

Hos en forbruger forefandtes en 500 ml. flaske (firkantet med afrundede hjørner og glatte flader) indeholdende ca. 300 ml af en blåfarvet vædske og forsynet med en brun klæbestrimmel, som var klæbet over den oprindelige etikette angivende »Fougere lotion«. Der var ingen angivelse på klæbestrimlen. Ved kontrollens analyse påvistes et indhold på 9,2 % dieldrin. Kunden havde fået flasken udleveret af en desinfektør, som havde omhældt fra en originalflaske »Knock-down«. Desinfektøren havde ikke udleveret bekæmpelsesmidlet i den ubrudte originalpakning, han havde ikke politiets tilladelse til forhandling af bekæmpelsesmidler i fareklasse B, og han, der var forbruger, havde ikke udvist fornøden forsigtighed og agtpågivenhed, idet han dels havde overladt sin kunde midlet til at smøre på en hundekurv, og idet han dels sædvanligvis til eget brug omhældte midlet på en flaske, som angivet ovenfor, for ikke at køre rundt med en stor originaldunk. Kontrollen anmodede Københavns sundhedspoliti om at søge desinfektøren pålagt en bøde på 300 kr. Desinfektøren vedtog bøden indenretlig.

Ved infrarød spektrofotometri konstaterede kontrollen, at et insektbekæmpelsesmiddel indeholdt sundhedsfarlige organiske opløsningsmidler af klasse A. Kontrollen forespurgte giftnævnet, hvorvidt det var nævnet bekendt, at midlet indeholdt de påviste organiske opløsningsmidler, hvilket nævnet besvarede benægtende. Firmaet oplyste til politirapport, at der i 1960 på fabrikkens område skete et uheld med en tromle af en helt anden vare, idet tromlen lækkede, hvilket bevirkede, at brandvæsenet gav firmaet påbud om, at firmaet ikke måtte fremstille eller opbevare opløsningsmidler under brandklasse III, hvorfor fabrikken ombyttede de til landbrugsministeriets giftnævn anmeldte fyldstoffer med de af kontrollen påviste, og grunden til, at man ikke påny havde rettet henvendelse til nævnet, var den, at det ene af de anvendte opløsningsmidler i 1960 ikke var opført på giftlovens lister, ligesom de oplysninger, man lå inde med fra leverandøren, var af en sådan karakter, at man ikke anså fyldstofferne for at give præparatet en anden karakter. Landbrugsministeriets giftnævn havde, forinden politirapport blev optaget, meddelt, at den foretagne ændring af fyldstofferne havde medført, at midlet var betydeligt mere toksisk, hvilket gjorde det tvivlsomt, hvorvidt midlet med en sådan sammensætning kunne forblive i fareklasse B. Landbrugsministeriet anmodede politidirektøren om at rejse tiltale mod firmaet og om at søge dette idømt en passende bøde, idet landbrugsministeriet bemærkede, at det forhold, at det ene af opløsningsmidlerne ikke var på giftlovens liste i 1960, ikke berettigede firmaet til at ændre på sammensætningen uden at opnå tilladelse dertil af landbrugsministeriets giftnævn, og at nævnet, selv om stoffet ikke var på listen, ville have taget hensyn til stoffets giftighed ved klassificering af midlet. Firmaet vedtog i retten en bøde på 500 kr.

Et selskab, som forhandlede 2 bekæmpelsesmidler, der af landbrugsministeriets giftnævn var henført til fareklasse A, havde fået etiketterne godkendt af landbrugsministeriets giftnævn på betingelse, at pakningerne blev forsynet med ekstra dødningehovedmærke af format ikke under 7×10 cm. De pakninger, som kontrollen forefandt, var imidlertid ikke forsynet med nævnte ekstra dødningehovedmærke, og selskabet oplyste, at pakning og etikettering foregik i udlandet, for at det ikke skulle være nødven-

digt for selskabet at sende uetiketteret emballage her i landet, at selskabet havde givet fabrikanten nøje instrukser om etiketteringens udførelse og om påsætningen af det omtalte ekstra dødningehovedmærke, men at selskabet desværre ikke kunne garantere, at de af selskabet givne retningslinier i alle tilfælde var fulgt, idet selskabet var henvist til at lade bekæmpelsesmidlerne gå direkte til en gros kunderne, hvorfor selskabet ikke altid fik set de fremsendte pakninger. Da den, som importerer varen, er ansvarlig for overholdelsen af lovgivningens bestemmelser, blev der rejst tiltale mod selskabet, som i retten vedtog en bøde på 500 kr.

Ansvarsbestemmelserne

En vognmand havde stuvet et flydende bekæmpelsesmiddel i fareklasse A sammen med andre varer herunder chokolade. Den ene af tromlerne havde fået en fin revne, således at noget af bekæmpelsesmidlet var sivet ud og havde beskadiget de andre varer herunder chokoladen, idet 4 store papkasser indeholdende chokolade var blevet gennemsivet med bekæmpelsesmidlet, således at de måtte destrueres. Vognmanden havde ved læsningen af tromlerne ikke bemærket, at en af tromlerne var utæt, og han kunne ikke huske, at han nogen sinde skulle have modtaget noget cirkulære med oplysning om bestemmelserne vedrørende transport af giftige bekæmpelsesmidler. Der blev rejst tiltale mod vognmanden, som blev idømt en bøde på 400 kr.

En forpagter, som skulle have en mark behandlet med et bekæmpelsesmiddel i fareklasse A, medens han var bortrejst, havde af en konsulent fået anvist, at der skulle bruges 12 dunke à 15 kg til markbehandlingen, hvilket kvantum forpagteren havde stillet sig tvivlende overfor. Konsulenten, som både solgte bekæmpelsesmidlet og forestod sprøjtningsarbejdet, havde grundet på forpagterens skepsis i strid med bestemmelserne herom givet anvisning på, at de tomme dunke efter sprøjtningen skulle blive stående på marken til optælling. En mekaniker, der havde påtaget sig at lade sprøjtningen udføre, videregav konsulentens anvisning med hensyn til anbringelse af de tomme dunke til en traktorfører, som udførte sprøjtningsarbejdet. Der blev rejst tiltale mod alle fire

for overtrædelse af bestemmelserne om, at tomme flasker, beholdere, pakninger og lignende skal tilintetgøres eller uskadeliggøres på en sådan måde, at de ikke kan frembyde fare for mennesker og husdyr. Forpagteren havde givet mekanikeren besked om at henvende sig til konsulenten, og forpagteren regnede med, at dunkene blev fjernet, når sprøjtningen var udført. Forpagteren blev frifundet. Konsulenten, som overfor forpagteren havde påtaget sig ledelsen af sprøjtningen, havde, uden aftale med forpagteren, givet ordre til, at den tomme emballage skulle blive stående, og han blev idømt en bøde på 300 kr. Mekanikeren, som ligesom konsulenten vidste, at det var i strid med bestemmelserne at anbringe den tomme emballage på marken, og som ikke havde sikret sig underretning om, hvornår emballagen ville blive fjernet, og som ikke havde kontrolleret, om fjernelsen var sket, blev idømt en bøde på 100 kr. Traktorføreren, som havde handlet efter sin arbejdsgivers ordre og i tillid til, at der af de medtiltalte var truffet fornøden aftale om emballagens fjernelse, fandtes at have overtrådt bestemmelserne, men forskyldt straf fandtes efter hans ansættelsesforhold og de i øvrigt foreliggende nærmere omstændigheder at kunne bortfalde. Konsulenten og mekanikeren påankede dommen til landsretten til frifindelse, anklagemyndigheden til skærpelse og med påstand om, at der fastsattes forvandlingsstraffe for bøderne. Landsretten stadfæstede underrettens dom, dog således at forvandlingsstraffen fastsattes til henholdsvis hæfte i 6 dage og hæfte i 3 dage.

En boelsmand, som hos sin leverandør telefonisk havde bestilt 25 liter Parathion 35, hvilken dunk han ville afhente ved rutebilens ankomst samme dag, havde undladt at afhente dunken, således at den henstod ved vejkanten uden tilsyn i ca. 2 timer, hvor den blev observeret af kemikaliekontrollen, som kørte rundt på egnen. Boelsmanden havde ikke tænkt på at anmode gård ejeren, uden for hvis gård dunken skulle afhentes ved rutebilens ankomst, om at tage dunken i bevaring. Landbrugsministeriet anmodede politimesteren om at rejse tiltale mod boelsmanden og mod rutebilens chauffør for overtrædelse af ansvarsparagraffen og om at søge dem idømt passende bøder. Politimesteren anmodede kontrollen om en udtalelse om, hvorfor kontrollen, der vidste, at dunken henstod uden tilsyn, intet havde foretaget sig for

at formindske faren, f.eks. ved at underrette adressaten eller straks at tage forsendelsen i bevaring. Kontrollen fremsendte sagen til landbrugsministeriet med bemærkning, at kontrollen ikke kan forblive på stedet, indtil forholdet er bragt i orden, f.eks. hvis en købmand har taget et så stort lager hjem, at det ikke kan være i hans giftrum, men er anbragt på gårdspladsen tilgængeligt for uvedkommende, at kontrollen forgæves havde forsøgt at finde modtageren af giften, at kontrollen under hensyntagen til, at loven kun bemyndigede kontrollen til at tage giftige bekæmpelsesmidler i bevaring, såfremt disse frivilligt udleveres af den, der har dem i besiddelse, ikke havde beslaglagt dunken, og at kontrollen, dersom dunken fortsat havde stået ved landevejen, sidste gang kontrollen kørte forbi, telefonisk ville have henvendt sig til politimesteren om videre foretagelse. Landbrugsministeriet måtte for sit vedkommende være af den opfattelse, at kontrollen uanset bestemmelserne i bekæmpelsesmiddelovgivningen måtte være bemyndiget til at tage sådanne midler, der ikke kan siges at være i nogen ansvarlig persons besiddelse, i forvaring ud fra almindelige nødretsgrundsætninger, og landbrugsministeriet anmodede kontrollen om at ville instruere kontrollørerne i overensstemmelse hermed, men landbrugsministeriet fandt i øvrigt ikke grund til at kritisere kontrollens adfærd. På den anden side kunne den omstændighed, at kontrollen på grund af lovbestemmelsens formulering ikke havde ment at have beføjelse til at skride ind, efter landbrugsministeriets opfattelse ikke fritage sigtede for ansvar for overtrædelse af den klart formulerede bestemmelse i bekendtgørelsens ansvarsparagraf, og landbrugsministeriet skulle derfor fastholde anmodningen om, at der rejstes tiltale imod boelsmanden, medens ministeriet ganske overlod til politimesteren at fastsætte sanktioner imod rutebilens chauffør.

En gårdbestyrer indgav anmeldelse mod en gårdejer i anledning af, at denne samme dag havde overladt hans børn på 4 og 6 år en papdåse, der havde indeholdt et rottebekæmpelsesmiddel med indhold af warfarin, hvilket bekæmpelsesmiddel af landbrugsministeriets giftnavn var henført til fareklasse B. Den pågældende erkendte forholdet, idet han til politirapporten oplyste, at han havde anbragt papkartonen med det omhandlede middel på bagagebæreren på sin cykel uden at udvise fornøden forsigtig-

hed og agtpågivenhed ved anbringelsen, hvorved låget faldt af emballagen og størstedelen af bekæmpelsesmidlet dryssede ud af emballagen under transporten. Gårdejeren vedtog en bøde på 80 kr.

Et 2-årigt barn var blevet indlagt på sygehuset efter at have spist af et warfarinholdigt rottebekæmpelsesmiddel, som var blevet udlagt af den af kommunen autoriserede giftudlægger. Giften var blevet udlagt i drænrør bag skarnkasser, og barnets fader havde hældt midlet i en skarnkasse, da han så, at der var udlagt gift. Midlet måtte have været forsynet enten med angivelsen: »Må kun anvendes til udryddelse af rotter, mus og mosegrise. På grund af forgiftningsfare bør det sikres, at børn og husdyr ikke får adgang til præparatet. Ved forgiftning kald læge eller dyrlæge og opgiv, at K-vitamin er modgift«, eller med angivelsen: »Overtrædelse af nedenstående ifølge lov fastsatte forskrifter kan medføre straf. Midlet skal udlægges på en sådan måde, at andre dyr og børn ikke kan udsættes for forgiftning«, alt efter som midlet forefandtes i »gamle pakninger«, med etiketten godkendt af indenrigsministeriet eller i pakninger med etiketten med fareklasseangivelse, som var godkendt af landbrugsministeriets gift-nævn. Indenrigsministeriets konsulenter i rottesager udtalte bl.a., at såfremt bestemmelsen om, at giften skal udlægges således, at børn og husdyr ikke får adgang til den, skal følges efter ord og bogstav, er rottebekæmpelse en umulighed, og at det over alt i landet gennem adskillige år havde været almindeligt at udlægge warfarin ædegift bag skraldespande og lignende steder. Konsulenterne anførte endvidere, at det af det om sagen oplyste syntes at fremgå, at barnet måtte have forsynet sig med giften fra skraldespanden. Kontrollen udtalte, at etiketter til blodkoagulationshæmmende stoffer ikke skulle være forsynet med anden advarsel end ovenstående, medens rotteudryddelsesmidlerne henhørte under giftlovgivningens bestemmelser, medens etiketterne til de langt farligere thalliumsulfatholdige rotteudryddelsesmidler tidligere skulle være forsynet med en af indenrigsministeriet godkendt etikette, samt at indenrigsministeriets anvisning ved udlægning af disse midler, som af landbrugsministeriets gift-nævn er henført til fareklasse A, var følgende: »Ved udlægning i rum, til hvilke husdyr og mennesker kan få adgang (f.eks. stalde, udhuse, boliger og lignende) så vel som i fri luft anbringes den forgiftede

lokkemad nede i rottehullet eller inde i rør, bedst 2" drænrør«, således at giftudlæggeren havde rettet sig efter den af indenrigsministeriet tidligere givne anvisning for de langt farligere thaliumsulphatholdige midler. Landbrugsministeriet henholdt sig til udtalelserne fra indenrigsministeriets konsulenter i rottesager og fra kemikaliekontrollen.

Detailhandelens salg af bekæmpelsesmidler

Kemikaliekontrollen har i finansåret 1962-63 kontrolleret 2524 virksomheder fordelt over 30 politikredse.

Natriumklorat, som tidligere ikke har været omfattet af bekæmpelsesmiddelovgivningens bestemmelser, men som tidligere var og også nu er omfattet af justitsministeriets bekendtgørelse nr. 264 af 30. sept. 1953 om transport, opbevaring, forhandling og anvendelse af klorater, må nu kun forhandles i ubrudt originalpakning forsynet med en af landbrugsministeriets giftnavn godkendt etikette. Det er ganske almindeligt, at natriumklorat fortsat udstykkes i detailhandelen, og det er endog ret almindeligt, at natriumklorat udstykkes i papirposer tiltrods for, at de justitsministerielle bestemmelser kun tillader opbevaring i vandtætte, lukkede beholdere af metal, glas eller stentøj. Der pålægges bøder på 50-100 og 200 kr. Den højeste bøde gives, når udstykning finder sted i papirposer, den mellemste, når udstykning finder sted i lukkede beholdere af metal, glas eller stentøj, og den midste blot der forefindes en brudt pakning til eget brug.

I en lokalforening, der i 1960 fik en bøde på 200 kr. for opbevaring af en brudt pakning parathion, forefandtes udenfor giftrummet 1 × 20 liter parathion 35, som kun vejede 19 kg brutto, 1 × 200 liter Weedex 25 påsat rød plastichane til aftapning og 1 × 100 kg natriumklorat, som kun indeholdt 25 kg. Uddeleren forklarede, at natriumkloraten var solgt i mindre partier til forskellige kunder, medens parathion og ukrudtsbekæmpelsesmidlet Weedex var indkøbt til en gårdejer, som foretog sprøjtning for de omboende landmænd, at han kun modtog det kvantum, som han skulle bruge pr. dag, ligesom han fik et DNOC-holdigt middel aftappet i en 20 liter dunk, når han havde brug for det; men han

var debiteret for bekæmpelsesmidlerne ved den første levering. Lokalforeningens formand vedtog i retten en bøde på 800 kr.

Hos et handelsaktieselskab forefandtes en pakning af et bekæmpelsesmiddel i fareklasse B, som opbevarede på åben hylde. Selskabet havde ikke tilladelse til forhandling af bekæmpelsesmidler i fareklasse B. Selskabet forklarede, at det ikke handlede med bekæmpelsesmidler, og at den af kontrollen forefundne pakning var en prøvepakning, som en repræsentant havde afleveret for at gøre selskabet interesseret i handel med bekæmpelsesmidler. Kontrollen bemærkede hertil, at en prøvepakning ikke var forsynet med fabrikationsnummer, og at en prøvepaknings etikette var stemplet »Prøvetryk« eller »Reklamekarton«. Selskabet som vedtog en bøde på 50 kr., ansøgte derefter om og erholdt tilladelse til forhandling af bekæmpelsesmidler i fareklasse A og B.

En brugsforening, som udvejede natriumklorat, og som forhandlede bekæmpelsesmidler i fareklasse A, selv om den kun havde erholdt tilladelse til forhandling af bekæmpelsesmidler i fareklasse B, blev indberettet til politimesteren med indstilling om, at der blev pålagt en bøde på 200 kr. Sagen blev indbragt for retten, og brugsforeningens formand og uddeler vedtog bøder på henholdsvis 150 og 200 kr.

Ved kontrollens besøg hos en købmand, som dels forhandlede bekæmpelsesmidler i fareklasse A og B, og som dels selv brugte disse midler i en frugtplantage, opbevarede lageret i vaskekælderen, hvor forretningens giftskab stod, og i vaskekælderen opbevarede tillige købmandens brudte pakninger i fareklasse C til eget brug og de ubrudte til salg. Mellem lagerbygningen og et redskabsskur, tilgængeligt for alle forefandtes tømte balloner, som ikke var rengjorte, hvori havde været bekæmpelsesmidler i fareklasse A og B. Etiketterne og ballonerne var så tilgrisede af bekæmpelsesmidlerne, at man end ikke kunne læse, hvad ballonerne havde indeholdt. Under hensyn til vaskekælderen's anvendelse måtte retten anse lokalet som en del af købmandens forretnings-ejendom og -lokaler, og den skete benyttelse var derfor i strid med loven. Med hensyn til de tilgrisede balloner måtte retten frifinde, idet de var anbragt i købmandens private have, ligesom de var rengjorte. Da ballonerne var flyttet og rengjorte efter kontrollens besøg, var landbrugsministeriet enig med kontrollen i,

at sagen på grund af bevisets stilling ikke burde ankes til landsretten, og landbrugsministeriet bemærkede sig, at kontrollen i fremtidige tilfælde af lignende art vil tage sådanne emballager i forvaring til sagens afslutning.

En grosserer, som i 1960 vedtog en bøde på 200 kr. for ulovlig udvejning af Gammasect, der den gang var i fareklasse C, forhandlede nu Gammasect i fareklasse B uden at have giftskab og uden at have tilladelse til forhandling af bekæmpelsesmidler i fareklasse B. Grosserereren vedtog en indenretlig bøde på 300 kr.

Lov om gifte og sundhedsfarlige stoffer

Ved kontrollens besøg rundt i landet viste det sig, at et ganske overordentligt stort antal fabrikanter, grossister og detailhandlere forhandlede sundhedsfarlige stoffer og sundhedsfarlige organiske opløsningsmidler, som er almindeligt anvendt i husholdningen (f.eks. ammoniakvand, eddikesyre, natronlud, saltsyre, tetraklorkulstof) forsynet med etiketter, som ikke overholder bestemmelserne i indenrigsministeriets bekendtgørelser nr. 304 og nr. 305 af 9/10-61, og at et ret stort antal endvidere forhandlede sundhedsfarlige stoffer og sundhedsfarlige organiske opløsningsmidler forsynet med etiketter, som end ikke overholdt den tidligere giftlovgivnings bestemmelser. Kontrollen søgte at få bragt etiketteringen i orden, og sundhedsstyrelsen udsendte den 1. jan. 1963 en vejledning vedrørende etikettering af gifte og sundhedsfarlige stoffer indeholdende eksempler på etiketternes udformning.

Der må til sundhedsfarlige stoffer og til sundhedsfarlige organiske opløsningsmidler ikke anvendes flasker og andre beholdere, der normalt i husholdningen anvendes til drikkevarer, medicin, midler til brug ved madlavning eller midler til mundens, hudens eller hårets pleje. Disse bestemmelser forefandtes overtrådt af og til.

Hos en farvehandler forefandtes saltsyre påfyldt en »Ribena« flaske, 3-dobbelt salmiakspiritus påfyldt en brun medicinflaske og natronlud og cellulosefortynder påfyldt likørflasker. Farvehandleren forklarede, at en kunde havde bestilt varerne påfyldt nogle tomme flasker, som kunden afleverede til lærlingen, og

farvehandleren havde opdaget det og forhindret udleveringen, således at der ikke var tale om, at farvehandleren forhandlede varerne i de nævnte flasketyper. Der blev rejst tiltale mod farvehandleren for overtrædelse af giftlovgivningens ansvarsparagraf (den som ved uforsvarlig omgang med gifte og sundhedsfarlige stoffer udsætter menneskers eller husdyrs liv eller sundhed for fare), og han vedtog et bødeforlæg på 200 kr.

En farvehandler, som havde påfyldninger af ammoniakvand, saltsyre, formalin og stenkulsnafta på flasker, der normalt anvendes i husholdningen til saft, og som havde påfyldning af stenkulsnafta på en original cognacflaske, vedtog i retten en bøde på 200 kr. for overtrædelse af ansvarsparagraffen.

Et selskab forhandlede benzol, saltsyre, salmiakspiritus og terpentin i vinflasker, og etiketteringen bestod kun af en hvid etikette, på hvilken der med skrivemaskine var anført varens navn. Selskabet vedtog i retten en bøde på 300 kr.

En fabrikant havde af indenrigsministeriet fået en advarsel, fordi etiketterne til tetraklorkulstof og stenkulsnafta ikke var i overensstemmelse med giftlovgivningens bestemmelser, hvorpå fabrikanten lod etiketter fremstille, som kun delvis overholdt bestemmelserne. Det var særligt graverende, at etiketten til tetraklorkulstof ikke bar påskriften: »Forbudt at anvende til hårvask«, hvilken påskrift skulle have været anført i hvid skrift på sort bund. Fabrikanten vedtog i retten en bøde på 500 kr.

CPAC – samarbejdet

Af H. HEDEGAARD POVLSEN

CPAC (international udtale [si'pak]) (Collaborative Pesticides Analytical Committee) er navnet på en intereuropæisk analytisk komite, der beskæftiger sig med analysering af bekæmpelsesmidler (herbicider, fungicider, insecticider, rodenticider o.s.v., hvilke navne i internationalt sprogbrug sammenfattes under betegnelsen »pesticides«, pesticider).

Grundlaget for dannelsen af komiteen blev skabt i 1952 på initiativ af især Frankrig, Holland og Storbritannien. Den egent-

lige etablering fandt sted i 1957 i forbindelse med den internationale plantebeskyttelseskongres i Hamborg.

Komiteen består af følgende medlemmer:

Frankrig,	Dr. J. L. Prat, I. R. Ch. A., Annexe du Bouchet, Vert-le-Petit, Seine-et-Oise, (formand for komiteen)
Storbritannien,	Dr. R. de B. Ashworth, Ministry of Agriculture, Fisheries and Food, Plant Pathology Laboratory, Hatching Green, Harpenden, Herts, (komiteens sekretær)
Belgien,	Dr. J. Henriet, Chef de Travaux, Station de Phytopharmacie de l'Etat, Gembloux,
Holland,	Dr. L. Westenberg, Plantenziektenkundige Dienst-Wageningen, Geertjesweg 15, Wageningen,
Italien,	Prof. Dr. M. E. Alessandrini, Istituto Superiore di Sanita, Viale Regina Elena, 299, Rom,
Schweiz,	Dr. C. Zäch, Eidg. Versuchsanstalt für Obst-, Wein- und Gartenbau, Wädenswil,
Skandinavien,	Forfatteren til denne artikel blev indvalgt i komiteen som Skandinaviens repræsentant i 1961,
Tyskland,	Dr. H. Zeumer, Laboratorium für Chemische Mittelprüfung, Messeweg 11/12, Braunschweig.

Desuden er der for øjeblikket 4 korresponderende medlemmer: Grækenland, Kenya, Portugal og Syd Afrika.

CPAC's opgave er at udarbejde og gennemprøve analysemetoder for råstoffer og for færdig formulerede bekæmpelsesmidler. Desuden beskæftiger CPAC sig med at udarbejde og gennemprøve metoder til bestemmelse af bekæmpelsesmidlernes fysiske egenskaber (emulgeringsevne, suspensionsevne, partikelstørrelse o.s.v.). Derimod beskæftiger CPAC sig ikke med metoder til bestemmelse af sprøjterester (residues).

I årene siden sidste verdenskrig er de syntetiske organiske bekæmpelsesmidler blevet dominerende på markedet, og tilvæksten af nye midler er i de senere år tiltaget i en sådan grad, at det enkelte laboratorium ikke længere kan gøre sig håb om at følge med i udviklingen af egnede kvalitative og kvantitative kontrolmetoder uden meget betydelige personaleresourcer eller accept af utilfredsstillende kompromis'er. Det siger derfor sig selv, at internationalt samarbejde på dette område er af allerstørste betydning og ikke mindst for et lille land som Danmark.

Arbejdsgangen indenfor CPAC er i øvrigt den, at foreliggende opgaver, der har international betydning, (det være sig analysemetoder, metoder til bedømmelse af fysiske egenskaber eller lignende), tildeles et medlemsland eller eventuelt flere medlemslande under et bestemt lands lederskab. Ved tildelingen (der foregår ved komiteens årlige møde) lægges der vægt på, at opgaverne gives til lande, der har særlig erfaring indenfor det pågældende felt, enten i kraft af industri eller i kraft af speciel analytisk erfaringsmateriale. Det er nu det pågældende lands hverv at gennemprøve foreliggende metoder eller at forsøge at udarbejde nye metoder for at finde frem til en egnet metode. Kommentarer og resultater inkluderes i en rapport, der tillige med metoden udsendes gennem CPAC-sekretariatet til komiteemedlemmerne. På baggrund af disse rapporter tages der på det årlige komite-møde stilling til, hvilke metoder der kan accepteres af komiteen enten som CPAC-metode eller (hvis der er visse forbehold at tage) som provisional CPAC-metode, og til, hvilke metoder der skal bearbejdes yderligere. Desuden bestemmes det på komite-mødet, hvilke opgaver, der skal tages op for det kommende år.

De metoder, der vedtages, publiceres i FAO Plant Protection Bulletin på sprogene engelsk, fransk og spansk.

Det bør måske understreges, at offentliggørelse af en metode som CPAC-metode ikke automatisk medfører, at metoden kan betragtes som godkendt analysemetode i Danmark. Før noget sådant kan ske, må metoden officielt godkendes af det danske landbrugsministerium. Noget andet er, at man naturligvis vil kunne opnå korrekte analyseresultater efter en CPAC-metode. Disse metoder er særdeles grundigt gennemarbejdede.

Når en CPAC-metode måske ikke bliver godkendt til afløsning

af en eksisterende godkendt dansk metode, skyldes det i reglen rent praktiske årsager, f.eks. at man ønsker at undgå en besværlig omlægning af en allerede grundig indarbejdet pålidelig analysemetodik, der hviler på et stort internt erfaringsgrundlag.

I dagene 5., 6. og 7. juni d.å. holdt CPAC sit 7. møde i Gembloux, Belgien. Som Skandinaviens repræsentant deltog jeg i mødet.

Et punkt på mødets dagsorden var drøftelse af CPAC's stilling i forhold til andre internationale organisationer.

GEFAP (: Groupement Européen Des Associations Nationales De Fabricants De Pesticides). Et samarbejde er etableret med denne internationale fabrikant-sammenslutning, idet sammenslutningen er blevet indbudt til gennem en af GEFAP i hvert enkelt tilfælde udpeget kontaktmand at indsende forhåndenværende materiale til og modtage ikke konfidentielle CPAC-dokumenter fra det CPAC-medlem, der af CPAC-komiteen er valgt som ansvarlig for udarbejdelsen af en aktuell analysemetode. Dog er det en forudsætning for samarbejdet, at CPAC altid er frit stillet med hensyn til, om komiteen ønsker at benytte noget af det tilsendte materiale eller ej. Da ingen af de skandinaviske landes fabrikantforeninger menes at være tilsluttet GEFAP, blev det ved dette års møde efter dansk redegørelse for Skandinaviens særstilling klargjort, at det ikke er nogen forudsætning at være tilsluttet GEFAP for at kunne deltage i samarbejde med CPAC efter de ovenfor skitserede retningslinier, idet Skandinaviens repræsentant i CPAC blev stillet frit med hensyn til at forhandle med et hvilket som helst firma, der kan være til hjælp for Skandinavien i dets arbejde for CPAC.

WHO. Der er den fundamentale forskel mellem det arbejde, der udføres af WHO Expert Committees on Insecticides og af CPAC, at WHO-komiteens arbejde består i at udarbejde analysemetoder og opstille specifikationer for kemikalier til human sundhedsmæssig anvendelse, medens CPAC's arbejde består i at udvikle analysemetoder til plantebeskyttelsesmidler. I mange tilfælde anvendes de samme kemikalieråstoffer, og i disse tilfælde vil det være naturligt at udveksle analysemetoder og erfaringer, men når det drejer sig om formulerede præparater, er plantebeskyttelses-

midlerne i reglen af en anden og mere kompliceret natur end de formulerede WHO-præparater, hvorfor de samme analysemetoder ikke kan forventes at kunne anvendes i alle tilfælde.

FAO. Mellem FAO og CPAC eksisterer allerede et nært samarbejde. Fremover vil CPAC's arbejde i forhold til FAO (FAO working party) bestå i at udarbejde metoder, i henhold til hvilke FAO kan basere sine specifikationer.

AOAC. Det blev på mødet vedtaget, at CPAC's sekretær Dr. R. de B. Ashworth skulle optage forhandlinger med AOAC om etablering af et samarbejde mellem de to organisationer med henblik på gensidig udnyttelse af erfaringer og eventuel udveksling af analyseprøver mellem Europa og USA.

Hvad angår fastlæggelse af nye analysemetoder kan det kort resumeres, at 14 metoder blev vedtaget på mødet som CPAC-metoder og 2 metoder som »provisional methods«.

Af særlig interesse for Danmark kan det nævnes, at den her i landet officielt godkendte analysemetode til bestemmelse af parathion var blandt de vedtagne CPAC-metoder. Dog er metoden blevet modificeret derhen (efter dansk forslag), at mængden af let hydrolyserbare urenheder bestemmes ved en procentangivelse i stedet for ved et abstrakt begreb som ekstinktionsværdistigning.

Det kan endvidere nævnes, at en dansk bearbejdelse af AOAC-metoden til bestemmelse af pyrethrin også blev vedtaget som CPAC-metode.

I øvrigt kan det nævnes, at der blev vedtaget CPAC-metoder for: 666/DDT i blanding, lindan i forskellige formuleringstilstande, chlorpropham, demeton, endotion, kobber, kobber/zineb i blanding, maneb, metaldehyd og TCA, samt »provisional methods« for: dimethoat og TEPP.

Datoen for næste CPAC-møde blev fastsat til 3., 4. og 5. juni 1964. Holland har inviteret CPAC til at holde dette møde i Wageningen.